

**Direction des Jurys
de l'enseignement secondaire**
Rue Adolphe Lavallée, 1
1080 Bruxelles

enseignement.be/jurys
jurys@cfwb.be

Jurys de la Communauté Française de l'enseignement secondaire ordinaire

Consignes d'examens

Cycle	2018-2019/2
Titre	CESS G et TTR
Matière	Langues Modernes I et II Néerlandais

Informations générales

●●● Identification de la matière

Nom de la matière dans le décret :

- CESS G : Langue moderne I et II Néerlandais
- CESS TTR : Langue moderne I Néerlandais

Equivalent horaire : 4h

●●● Programme

Le numéro du programme : **42/2000/240**

Rappel : ces consignes ne se substitue pas au programme de la fédération Wallonie Bruxelles. Ce document complète le programme et précise notamment les modalités d'évaluation.

●●● Titre visé, type d'enseignement et l'option

Titre : le Certificat d'enseignement secondaire supérieur pour l'enseignement secondaire général, technique de transition et artistique de transition (CESS).

Organisation de(s) l'examen(s)

●●● Modalité d'évaluation d'examen(s)

Examen oral ou écrit :

Pour chaque langue moderne il y a une partie écrite et une partie orale

Nombre d'heure :

- Ecrit : 3h
- Oral : Max 1h par candidat,

●●● Condition pour présenter l'examen oral

Seuls les candidats présents à l'examen écrit seront convoqués pour l'examen oral.

●●● Matériel

Matériel requis :

Matériel autorisé : **utilisation d'un dictionnaire traductif papier.**

Matériel refusé :

Evaluation et sanction des études

●●● Pondération entre l'examen écrit et oral

Les quatre compétences seront évaluées et compteront chacune pour 25 % des points :

- Ecrit :
 - Compréhension à l'audition 25 %
 - Compréhension à la lecture 25 %
 - Expression écrite 25 %
- Oral :
 - Expression orale 25 %

Il n'y a pas de pondération entre chaque matière.

●●● Dispense

Il n'y a pas de dispense partielle. Pour obtenir une dispense en langue moderne le candidat doit avoir minimum 50% pour la note globale.

Complément

I. Evaluation des compétences

Les quatre compétences seront évaluées et compteront chacune sur un total de 80 points.

II. But de communication, interlocuteurs et canaux de communication et contenu

Remarques

1 Dans le tableau ci-après, la réalisation des "fonctions" ou "actions" implique, pour chacune, qu'on doit pouvoir

- comprendre le message
- l'exprimer
- y réagir.

2 Les autres listes (interlocuteurs, situations et canaux de communication, notions) représentent un choix indicatif.

Actions (fonctions)	Interlocuteurs	Contenus	
		Champs Thématiques	Exemples de notions
aborder, prendre contact accepter s'assurer de la compréhension blâmer caractériser confirmer, demander confirmation commander conseiller décrire demander épeler (s')excuser expliquer féliciter (s')informer inviter justifier offrir prendre congé (se) présenter promettre proposer raconter réclamer refuser remercier remplir, compléter rendre compte (se) renseigner répondre résumer saluer ...	- à de avec pour ami client(e) correspondant(e) collègue fonctionnaire médecin préposé(e) serveur(se) vendeur(se) ... Situations et canaux de communication dans par sur en affiche brochure candidature carte postale dictionnaire e-mail face à face fax fiction formulaire	- sur à propos de Achats * Ecole Education Formation * Habitat, Foyer Environnement * Identification, Personnalité, Famille * Lieux et Directions * Langues Etrangères * Nourriture Boissons * Relations Avec les autres * Perception et Activité physique * Santé, Hygiène Bien-être * Services * Temps-Saisons * Temps libre, Loisirs *	achat(s) accident/perde/vol activités culturelles activités et horaire journalier actualité/société/politique... aide confort/commodité direction/itinéraire divertissements/loisirs/vacance S... école/études envoi (courrier, colis, télégramme,...) excuses famille/parenté/milieu formules de lettre formules de politesse formules sociales (vis-à-vis/téléphone) habitation/ameublement... habillement histoire/anecdote/événement horaire identité inscription, affiliation intérêts et goûts invitation langue (capacité, choix, difficulté, traduction, aide...) lieux/ localisation/ adresse lieux publics logement milieu nature/géographie/pays... opinion/avis/certitude/doute... prix/tarif/addition/facture/monnaie problèmes, difficultés profession/carrière programme(s) (TV, cinéma,...) projets

	haut-parleur journal lettre magazine mode d'emploi multimédia note, mémo programme radio télégramme téléphone télétexte TV visioconférence ...	<i>Transports, Voyages</i> <i>Déplacements</i> * <i>Vie culturelle</i> <i>(chansons,</i> <i>Cinéma, arts),</i> <i>Civilisation</i> * <i>Vie Quotidienne</i>	qualités/défauts réclamation rencontre/rendez-vous
--	--	---	--

III. Objectifs et consignes pour les compréhensions

A. Objectifs et types de documents

1) Compréhension à l'audition

À l'issue du cours de LM1 ou LM2, l'élève sera capable de comprendre à l'audition ...

Quels messages ?	Dans quelles conditions ?	Avec quelles exigences ?
– authentique – dans une langue standard – avec d'éventuelles colorations régionales ou sociales peu marquées – énoncés à un rythme moyen – de contenus variés (<i>p.ex. informatif, narratif, argumentatif, émotionnel, ...</i>) – dont le contenu s'inscrit dans les champs thématiques listes au point II – des types ci-dessous : interactif : - face à face, - téléphone - ... non interactif : messages divers (<i>p.ex. : messages enregistrés, extraits d'émissions TV, de films, ...</i>)	Après remise d'une tâche parmi celles citées au point B et selon les conditions énoncées au point C, dont entre autres : ... la possibilité d'interrompre l'interlocuteur (<i>pour lui demander de clarifier le vocabulaire, d'expliquer, de répéter, ...</i>) ... deux ou trois écoutes du locuteur ou de l'enregistrement, en fonction du message (longueur, difficulté) et de la tâche (ampleur, complexité)	– l'élève trouve les informations qui lui permettent d'effectuer la tâche demandée sans avoir abusé de la patience de l'interlocuteur ??... après le nombre fixé d'écoutes

Type de documents (voir tableau ci-dessus)

2) Compréhension à la lecture

Objectifs pour les cours de LM1 et LM2

À l'issue du cours de LM1 ou LM2, l'élève sera capable de comprendre à la lecture ...

Quels messages ?	Dans quelles conditions ?	Avec quelles exigences ?
authentiques dans une langue standard de contenus variés (<i>p.ex. utilitaire, informatif, narratif, argumentatif, émotionnel, ..</i>) de types variés (<i>p.ex. publicité, lettre, courrier électronique, article de presse, texte littéraire, ...</i>) dont le contenu s'inscrit dans les champs thématiques listés au point II	Après la remise d'une tâche parmi celles citées au point B et selon les conditions énoncées au point C, dont entre autres : disposer du texte et de la tâche pendant et après la lecture Avec dictionnaire traductif papier disposer d'un temps de lecture adapté au texte (longueur, difficulté) et à la tâche (ampleur, complexité)	l'élève trouve les informations qui lui permettent d'effectuer la tâche demandée dans le temps imparti

Type des documents utilisés (voir tableau ci-dessus)

B. Tâches pour l'évaluation

La tâche demandée lors des examens de CA et CL pourra être:

- rédiger un compte-rendu en français
- compléter un tableau, un schéma
- apparier (des éléments de phrases, des images et des commentaires, des titres et des petits textes, ...)
- compléter des phrases lacunaires
- compléter une synthèse lacunaire du texte
- faire découper en paragraphes
- mettre la ponctuation dans un texte proposé "en vrac"
- repérer et souligner les mots-clés
- remettre les éléments dans le bon ordre
- répondre en français à des questions en français
- ...

C. Conditions d'évaluation

CA (non interactive)

- **Choix entre deux** documents
- deux, au maximum de trois écoutes (une écoute sans interruption, une deuxième avec interruptions occasionnelles si nécessaire pour la prise de notes, une troisième écoute éventuelle pour vérifier les réponses.)
- Utilisation d'un dictionnaire traductif papier

CL

- **Choix entre deux** documents à disposition pendant la durée de l'épreuve.
- Avec dictionnaire traductif papier

III. Objectifs et consignes pour les expressions

A. Objectifs, types de productions attendues et critères d'évaluation

1) Expression orale

Objectifs pour les cours de LM1 et LM2

À l'issue du cours de LM1 ou LM2, l'élève sera capable d'exprimer oralement ...

Quels messages ?	Dans quelles conditions ?	Avec quelles exigences ?
dont le contenu s'inscrit dans les champs thématiques listés au point II en interaction - face à face - au téléphone - dans un mode transactionnel <i>(échanges factuels et largement prévisibles, p.ex. au restaurant, à l'office du tourisme)</i> - dans un mode interpersonnel <i>(émotions, avis, projets, ...)</i>	un échange verbal - qui comporte une part d'imprévu auquel le candidat doit pouvoir réagir pour faire ainsi la preuve de sa capacité - à se faire comprendre de son interlocuteur et - à le comprendre. MAIS qui ne se présente pas sous la forme de mise en situation avec fiche de rôle, ... en utilisant les stratégies de communication (signaler qu'il n'a pas compris, demander de répéter, simplifier la syntaxe de la phrase,...)	LM1, LM2 Critères toujours d'application : - le message est compréhensible - le contenu du message est adéquat Critères variables <i>parce que liés au type de tâche et de situation (qui s'adresse à qui, dans quelles circonstances et pourquoi ?) :</i> - correction et richesse de la langue - prononciation et intonation - débit, rythme et aisance

sans interaction / dans un mode expositif	avec un temps de préparation -une tâche qui ne permet pas la restitution d'un contenu appris : Le professeur peut intervenir pour - réorienter la contribution de l'élève, - la faire nuancer, - demander une appréciation personnelle, - établir des liens avec d'autres aspects du même thème,	
--	--	--

Production demandée à l'examen:

Les évaluations orales en LM1 et LM2 ne consistent PAS en un dialogue improvisé par paire sur base de fiches de rôle.

Pour la **LM1**, l'examen consistera en une discussion (= expression en interaction).

- Il faut lire et préparer les cinq articles, publiés sur le site +/- 2,5 mois avant le début des examens oraux.
- Deux de ceux-ci seront tirés au sort au début de l'examen oral.
- Ces articles traitent de sujets divers et d'intérêt général (cf. Champs Thématiques listés au point II)
- L'examen portera sur le contenu des articles comme BASE d'une expression orale en interaction, mais aussi sur les thèmes qu'ils abordent (expression d'opinions, sentiments ; réactions spontanées...)
- Les candidats peuvent disposer d'un schéma non-détaillé des articles, mais pas de ces derniers.
- De façon à mettre les candidats à l'aise, il n'est pas inhabituel que l'examen commence par une brève discussion sur leur situation scolaire, les raisons de leur présence au Jury, leurs projets ...

Pour la **LM2**, l'examen consistera en un mélange d'expression EN et SANS interaction, c.à.d. :

- 1) un exposé de 4 à 5 minutes sur un sujet au choix qui aura été préparé à la maison.
- 2) une petite discussion et/ou une série de questions/réponses portant sur le contenu de l'exposé et/ou le thème choisi.

Les candidats peuvent éventuellement disposer d'un plan de leur exposé avec quelques mots-clés, mais pas du texte entier de l'exposé.

Les candidats qui le désirent peuvent illustrer leur exposé par toutes sortes de supports.

EX. : photos, ordinateur portable, etc ...

Critères d'évaluation

a) en interaction

Message - La tâche est-elle réalisée ? - Les interventions répondent-elles à la logique du discours ? Dans le cas d'une simulation, sont-elles vraisemblables ?	Langue* - Richesse (structures grammaticales, vocabulaire) - Prononciation - Aisance - Correction
Qualité de l'interaction Prise d'initiative et réaction à l'imprévu o L'élève prend-il l'initiative, relance-t-il la conversation ? (+) o L'élève réagit-il de façon minimale ? (-) o L'élève sait-il réagir à l'imprévu ? (+) o A-t-il du mal à réagir à l'imprévu ? (-) · Utilisation de stratégies pour s'exprimer et pour comprendre o L'élève utilise-t-il des stratégies qui lui permettent de maintenir le dialogue / de faire passer son message ? (+) o Sait-il demander l'aide de son interlocuteur, le cas échéant ? (+) o Se bloque-t-il quand il ne comprend pas ou doit-il faire répéter / demander de l'aide très régulièrement ? (-) o L'élève réduit-il son message de manière excessive ? Evite-t-il certains points ? Abandonne-t-il son idée? (-)	

b) sans interaction

Message - La tâche est-elle réalisée ?	Langue - Richesse (structures grammaticales, vocabulaire) - Prononciation - Aisance - Correction
Qualité de l'interaction L'élève utilise-t-il des techniques pour rendre son message compréhensible et attrayant ?	

2) Expression écrite

Objectifs

À l'issue du cours de LM1 ou LM2, l'élève sera capable d'exprimer par écrit ...

Quels messages ?	Dans quelles conditions ?	Avec quelles exigences ?
- Compléter des formulaires courants		remplis complètement et sans ambiguïté
- Rédiger des écrits informels / à des familiers : - carte postale, lettre - e-mail - fax - ...	Avec l'aide d'un dictionnaire traductif papier	Critères toujours d'application : le message est compréhensible le contenu du message est adéquat Critères variables : <i>Parce que liés e.a. au type de tâche</i> : correction et richesse de la langue mise en forme et style
- Rédiger des écrits formels liés à la vie courante (<i>p.ex. demande à une administration, à une firme ou à un office de tourisme, ...</i>) - lettre - fax - ...	avec l'aide de modèle(s) Avec l'aide d'un dictionnaire traductif papier	

Types de productions demandées aux examens écrits de LM1 et LM2

LM1	LM2
- Productions de type fonctionnel ou non-fonctionnel dont le contenu et la forme correspondent à ce qui se fait dans la vie réelle (cf. exemples ci-dessous + champs thématiques listés au point II), - dans la langue étrangère choisie, - Avec l'aide d'un dictionnaire traductif papier	
- une production de 300 mots sur un des trois thèmes proposés OU deux productions de 180 mots chacune sur deux des trois thèmes proposés	- une production de 250 mots sur un des trois thèmes proposés OU deux productions de 150 mots chacune sur deux des trois thèmes proposés.

Exemples :

- bonjour de vacances
- remerciements après un séjour
- prendre un rendez-vous
- relation d'un incident
- décrire un itinéraire
- se présenter au futur partenaire d'échange
- présenter son école
- bref mémo sur ce qui s'est décidé en l'absence d'une personne
- invitation pour une représentation théâtrale, un montage poétique ou littéraire de la classe
- première lettre à un correspondant
- suite, début ou fin d'une histoire
- Commentaire d'une photo vue dans un magazine
- horoscope
- version alternative d'une histoire (que se serait-il passé si ... ?)
- journal personnel
- instructions
- mode d'emploi du bonheur
- poème
- parodie
- petit écrit de fiction
- compléter un formulaire
- tract
- règlement de la classe
- expliquer pourquoi on voudrait faire un séjour
- remercier pour des renseignements fournis, pour un service rendu
- poser sa candidature
- lettre de lecteur pour un magazine
- écrit de protestation
- demande de brochures sur une ville touristique
- lettre à une personnalité
- mise en dialogue d'une scène clé, d'un extrait d'une nouvelle, d'un roman
- avis et réactions personnelles à une lecture (la fiche reste dans le livre ou dans la banque de textes)
- comment j'ai vécu le match contre les profs (affichage ou cahier des productions de la classe)
- discours (d'un ministre, d'un professeur, d'un élève)
- notice au dos d'un livre ...
- ...

Critères d'évaluation de l'expression écrite

1. L'écriture est-elle lisible (déchiffrable) ?

- texte non lisible dans sa totalité => échec
- texte non lisible en partie => échec pour la partie non lisible
- texte lisible => on évalue

2. Le texte est-il compréhensible ?

- non compréhensible dans sa totalité => échec
- non compréhensible en partie => échec pour la partie non compréhensible
- compréhensible => on évalue

3. Le texte respecte-t-il les consignes ?

4. Le texte respecte-t-il les conventions du type d'écrit ?

5. Le texte est-il bien écrit ?

- correction linguistique
 - types d'erreurs
 - nombre/taux d'erreurs
- adéquation et richesse linguistique
- structuration et enchaînements

IV Langue

A. Objectifs (et contenu)

1) Lexique

Objectif

L'élève

- connaît et utilise un lexique suffisant pour exprimer avec aisance et clarté l'essentiel des fonctions et notions listées dans le tableau du point II. (But de communication, interlocuteurs et canaux de communication et contenu)
 - dans les interactions orales, en recourant aux stratégies de communication
 - dans les communications orales sans interaction, en disposant d'un temps de préparation
 - dans les communications écrites,
- doit pouvoir identifier et comprendre un lexique qui dépasse ce qu'on exige de lui en production.

2) Grammaire

Objectifs

L'élève

- connaît et utilise une grammaire suffisante pour formuler avec aisance et clarté ses intentions de communication à l'oral comme à l'écrit,
- comprend la langue utilisée par l'interlocuteur (en ayant éventuellement recours aux stratégies de communication, etc.),
- doit pouvoir identifier et comprendre des formes et structures grammaticales qui dépassent ce qu'on exigera de lui en expression.

Contenu

cf. tableaux dans le programme (pages 23 à 40 du *Cahier 4 : La langue*)

3) Prononciation

Objectifs

La prononciation de l'élève doit lui permettre de formuler avec aisance et clarté ses intentions de communication et de se faire comprendre d'un interlocuteur bienveillant.

Annexes

●●● Exemple d'anciens examens

La direction de l'organisation des Jurys ne souhaite pas diffuser d'anciens examens. Ceci pour des raisons pédagogiques. La composition d'un examen est fonction en partie du comité d'examineurs qui le rédige. Un changement d'examineur peut donc entraîner un changement de forme. De plus, les questions ne portent que très rarement sur l'ensemble des UAA du programme.

**Jury de l'enseignement secondaire supérieur général,
technique et artistique de transition - CESS**

www.enseignemen.be/jurys

1, rue Adolphe Lavallée
B-1080 MOLENBEEK-SAINT-JEAN

*Langue moderne 1 : néerlandais
Cycle 2018-2019/2*

Articles servant de base à l'évaluation de la compétence orale

NB : les cinq articles doivent être lus et préparés. Deux seront tirés au sort lors de l'examen oral.

- 1 - Red niet de planeet, maar de mens.**
- 2 - Amnesty International : 'Vrouwelijk protest in 2018 is hoopvol signaal'.**
- 3 - Vrees voor nieuwe digitale kloof tussen arm en rijk.**
- 4 - Het kalmerende effect van de natuur op de gezondheid.**
- 5 - Van probleem naar kans : Migratie in tijden van klimaatverandering.**

JURY - Oral LM1 : néerlandais - CESS général, technique et artistique de transition - Cycle 2018-2019/2

1. RED NIET DE PLANEET, MAAR DE MENS.

Ruben Jacobs - januari 2018 (bijgewerkt)

Ongeveer een jaar geleden heb ik mijzelf ertoe gezet om al mijn tijd en energie te stoppen in het grootste probleem waar wij als mensheid worden geconfronteerd.

Ik heb het natuurlijk over klimaatverandering. Ik ben driftig aan de slag gegaan met het geven van lezingen, sprak met mijn studenten over het onderwerp en ben stukken gaan schrijven. Om na een tijdje tot de conclusie te komen dat mijn artikelen helemaal niet zo goed werden gelezen. Ze kregen gemiddeld 50, misschien 60 likes op Facebook. Niet wat ik gehoopt had.

Waarom is het zo lastig om lezers te bereiken met stukken over klimaatverandering, over ecologie, over milieu?

Als we kijken naar Nederland moeten we concluderen dat we nog een lange weg hebben te gaan met betrekking tot onze zogeheten 'duurzame transitie'.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft in 2016 een onderzoek gedaan naar de perspectieven van Nederlanders op doorlopende maatschappelijke kwesties. De vraag die gesteld werd, was: Wat vindt u de grootste maatschappelijke problemen waar wij als samenleving mee worden geconfronteerd? Slechts twee procent van de respondenten gaf klimaatverandering spontaan als antwoord. Twee procent. Dus kunnen we concluderen dat klimaatverandering helemaal niet zo leeft, hier.

Dat heeft met een aantal zaken te maken. Ik sprak laatst een buurman (ik woon in Amsterdam-Noord) en die buurman vroeg mij tijdens het gesprek waar ik mij zorgen over maak in de wereld. Ik antwoordde natuurlijk dat ik met name bezorgd ben over de toekomst van onze planeet. Om de staat van onze planeet, om het milieu. De buurman keek me even bemoedigend aan en zei: 'Ruben, ik vind het heel sympathiek dat jij de tijd en het geld hebt om je bezig te houden met ijsberen op de Noordpool. Maar ik houd me echt met andere, belangrijkere zaken bezig. Immigratie, of de toekomst van de zorg, om maar wat te noemen.'

Ik was stil. Ik wist niet zo goed wat ik moest zeggen. Toen ik naar huis liep, realiseerde ik ineens wat een groot deel van het probleem is: de manier waarop we over dit onderwerp spreken. Want wat is het geval? Als we het hebben over de noodzaak van een duurzame transitie, dan roepen we (de milieubewusten) vaak 'Red de planeet'. Dat zijn simpel gezegd de drie woorden waarmee we het probleem en de oplossing samenvatten. Misschien is die slogan wel onderdeel van het probleem?

Een uitspraak als 'Red de planeet' stelt ons namelijk in staat om het probleem ergens in de toekomst te situeren, of ver van ons af te plaatsen. Het milieu is elders. Dieren sterven ergens buiten ons zichtveld uit, enzovoort. De slogan 'Red de planeet' creëert een psychologische afstand van datgene waar het om gaat: ons eigen voortbestaan. Die psychologische afstand is er niet als het gaat om bijvoorbeeld de zorg en immigratie. Die problemen zijn zichtbaarder, spelen in de directe leefomgeving van mensen, en dus maakt mijn buurman zich daar zorgen over.

Ik betrap mijzelf er ook wel eens op hoe lastig het is om je te verhouden tot deze zaak. Toen afgelopen zomer de Fipronil-zaak speelde, die schadelijke insecticide die in eieren terecht was gekomen, werd er geadviseerd om een tijdje geen eieren te kopen. Ik heb toen een week geen eieren gegeten. En er zijn, net als ik, veel meer mensen die dat deden (veel schappen werden door supermarkten leeggehaald).

Maar stel nou dat er in de kranten had gestaan dat de consumptie van eieren leidt tot een grotere uitstoot van ammoniak, en dat dit weer schadelijk is voor het milieu. Dan had ook ik, moet ik eerlijk toegeven, twee keer diep gezucht, maar was ik een dag later gewoon weer naar de supermarkt gegaan om eieren te kopen. Pas als onze gezondheid, of onze directe leefomgeving op het spel staat, komen we in actie.

Zodra het ergens verderop gebeurt, of in de toekomst, zijn wij geneigd tot passiviteit. We moeten dus een veel duidelijkere link leggen tussen klimaatverandering en de gezondheid van de mens, tussen ons dagelijks bestaan en het web van leven waar wij altijd en elke dag onderdeel van zijn. Denk bijvoorbeeld aan luchtvervuiling. Als wij de lucht zien als onderdeel van ons ademhalingssysteem, zijn we eerder bezorgd als we horen dat die lucht er slecht aan toe is.

Dan is er nog een laatste en misschien wel belangrijkste reden waarom een slogan als 'Red de planeet' problematisch is.

Halverwege oktober werd Ierland getroffen door orkaan Ophelia. Een orkaan in de derde categorie, best een aardige storm, dus. Hij zwakte wat af toen hij aan land kwam, maar wat klimaatwetenschappers verontrustte, is dat Ophelia een recordafstand had afgelegd over de Atlantische oceaan.

De storm was helemaal vanaf de Azoren naar het Europese continent gekomen. Dat bevestigde de vrees van wetenschappers dat de ruige weerpatronen die wij vooral van overzees kennen, in de (nabije) toekomst ook in toenemende mate ons continent zullen aandoen. Met andere woorden: de show komt steeds dichterbij ons bed.

De aarde is nu om en nabij de 4.6 miljard jaar oud en wij mensen leven sinds ongeveer 200.000 jaar op deze planeet. In de laatste 10.000 jaar was het klimaat ongekend stabiel. Zo stabiel dat wij ons als menselijke samenleving konden ontwikkelen. Aan die stabiliteit is nu in rap tempo een einde aan het komen.

Willen wij onze planeet dus leefbaar houden, dan zullen we klimaatverandering moeten gaan zien als een zaak van mensen en menselijke overlevingsdrang. Want om het leven op de planeet te redden, moeten we beginnen bij de mens.

Want alleen de mens heeft het lot van de planeet in zijn handen. Kortom, niet: 'Red de planeet', maar: 'Red de mens'.

2. AMNESTY INTERNATIONAL: 'VROUWELIJK PROTEST IN 2018 IS HOOPVOL SIGNAAL'

door Wies De Graeve - weekend.Knack - 10/12/2018

In een rapport dat de balans opmaakt van de mensenrechtensituatie in 2018 stelt Amnesty International dat zogenaamd sterke wereldleiders vaak een vrouwenonvriendelijk, xenofob en homofob beleid voeren. 'Wereldwijd zien we echter vrouwen op de barricades staan om actie te voeren', zegt de mensenrechtenorganisatie hoopvol.

Het rapport Rights Today analyseert de stand van de mensenrechten in zeven regio's: Afrika, Amerika, Oost-Azië, Europa en Centraal-Azië, Midden-Oosten en Noord-Afrika, Zuid-Azië en Zuidoost-Azië.

Het wordt gepubliceerd naar aanleiding van de zeventigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de eerste globale mensenrechtentekst die in 1948 aangenomen werd door wereldleiders.

Traditionele waarden en het gezin

Uit Amnesty's analyse blijkt dat het aantal wetten en beleidsmaatregelen die vrouwen beperken in hun fundamentele rechten en vrijheden, toeneemt. Vooral het recht op seksuele en reproductieve gezondheid ligt onder vuur.

In Polen en Guatemala bijvoorbeeld proberen de autoriteiten strengere abortuswetten door te duwen. In de VS worden de budgetten voor centra voor gezinsplanning zwaar teruggeschroefd, waardoor de gezondheid van miljoenen vrouwen in gevaar gebracht wordt.

'Verschillende wereldleiders hebben de aanval ingezet op vrouwenrechten en hanteren schaamteloos een misogyne retoriek. Deze leiders beweren verdediger te zijn van traditionele waarden en het gezin, maar in de realiteit voeren ze een beleid dat vrouwen hun rechten onttrekt', zegt Wies De Graeve, directeur van Amnesty International Vlaanderen.

Protest

'In ons jaaroverzicht zien we gelukkig ook dat we de protesten van vrouwen niet mogen onderschatten. Vrouwenrechtenbewegingen zijn uiteraard niet nieuw, maar het afgelopen jaar zagen we wereldwijd weer meer vrouwen de straat op trekken om vrouwenrechten vurig te verdedigen. ...

In India en Zuid-Afrika protesteerden duizenden tegen wijdverspreid seksueel geweld. In Saoedi-Arabië en Iran voerden vrouwen moedig actie tegen respectievelijk het rijverbod en het verplicht dragen van de hoofddoek. In Argentinië, Ierland en Polen werd er massaal gedemonstreerd tegen strenge abortuswetten. In de VS, Europa en Japan namen miljoenen mensen deel aan vrouwenrechtenmarsen.

In de cel

Vrouwelijke activisten wereldwijd steken hun nek uit om onrecht aan te kaarten, maar zetten daardoor hun leven en vrijheid op het spel. Zo is er Ahed Tamimi, een jonge activiste die onterecht opgesloten werd omdat ze durfde op te komen voor de rechten van Palestijnen. ...

Marielle Franco werd eerder dit jaar brutaal om het leven gebracht in Brazilië omdat ze zich onbevreesd inzette voor mensenrechten.

Mensenrechten in Europa

Ook in Europa staan fundamentele rechten en vrijheden onder zware druk. Intolerantie, haat en discriminatie zijn in opmars op Europees grondgebied. Bovendien krijgen kritische stemmen en organisaties steeds minder ruimte om het beleid van de overheid te beoordelen.

'Drijvende kracht achter deze trend is de wij-zij retoriek van verschillende Europese politici en het angstbeleid dat ze voeren. Bepaalde groepen zoals migranten en vluchtelingen worden als zondebok bestempeld voor reële sociale en economische problemen waar burgers terecht een antwoord op verwachten. Dit soort beleid is een sluipend en gevaarlijk gif', zegt De Graeve.

Hongarije, Polen, Turkije

De situatie in Hongarije zou overal alarmbellen moeten doen afgaan, stelt Amnesty in het rapport.

De regering-Orban voert de strijd tegen mensenrechten verder op en communiceert trots over inbreuken op het Europees en internationaal recht. Rechten van migranten en vluchtelingen worden niet gerespecteerd, het recht op vreedzaam protest werd ingeperkt, daklozen worden als misdadigers behandeld, ...

Ook in Polen wankelt de rechtstaat en in Turkije raast de repressiegolf vernietigend verder, concludeert de organisatie.

België geen eiland

'In 2018 toonde ons land zich duidelijk bezorgd over de aanval op mensenrechten in bijvoorbeeld Polen. België streeft naar de invoering van een soort periodieke evaluatie van de staat van de rechtsstaat binnen de EU, wat zeker positief kan zijn', zegt De Graeve.

'Maar tegelijk gingen wapenleveringen aan Saoedi-Arabië onverminderd door.

...

VN-Veiligheidsraad

In een wereld waarin mensenrechten steeds meer worden aangevallen, verwacht Amnesty dat België meer en beter doet. Onder meer in de schoot van de VN-Veiligheidsraad, waar België vanaf januari 2019 voor twee jaar een zitje heeft.

3. VREES VOOR NIEUWE DIGITALE KLOOF TUSSEN ARM EN RIJK

Nellie Bowles - The New York Times - 5 december 2018

(Het beste uit de internationale pers)

Amerikaanse openbare scholen promoten onderwijs met beeldscherm. In welgestelde gezinnen is persoonlijk contact juist een nieuwe luxe. Want hoe moet een kind later solliciteren als het niet geleerd heeft een normaal gesprek te voeren?

De ouders in Overland Park waren het zat. Ze wilden hun kinderen van hun beeldscherm af krijgen, maar dat konden ze niet alleen. Ten eerste omdat je als ouder niet wilt dat jouw kind als enige dat rare buitenbeentje zonder smartphone is. En ten tweede omdat het gewoon heel, heel moeilijk is om een scholier zijn mobieltje af te nemen. 'We begonnen onze bijeenkomsten met de constatering: dit is lastig, het is onontgonnen terrein.'

'Wie kan ons hierbij helpen?' zegt Krista Boan. Zij heeft in Kansas City de leiding over een programma genaamd START, wat staat voor 'Stand Together and Rethink Technology'. 'Dit is iets waarover we onze moeder niet om raad kunnen vragen.'

In Overland Park, een voorstad van Kansas City, komen zo'n honderdvijftig ouders daarom al zes maanden lang 's avonds bijeen in schoolbibliotheken om over maar één ding te praten: hoe ze hun kinderen kunnen losweken van hun mobiel.

ZONDER BEELDSCHERMEN

Nog niet zo lang geleden was de grootste zorg dat rijke leerlingen veel vroeger in aanraking kwamen met internet, waardoor ze een technische voorsprong opbouwden die tot een digitale tweedeling zou leiden. Scholen vragen leerlingen om hun huiswerk online te doen, terwijl ongeveer eenderde van de Amerikanen thuis geen internet heeft.

Maar nu ouders in Silicon Valley zich steeds grotere zorgen maken over de impact van technologie op hun kinderen en steeds meer streven naar een huishouden zonder beeldschermen, groeit de vrees voor een nieuwe digitale kloof. Het zou zomaar kunnen dat kinderen in arme gezinnen worden grootgebracht met beeldschermen, terwijl het kroost van de elite in Silicon Valley juist terugvalt op houten speelgoed en de luxe van persoonlijk contact. ...

Volgens onderzoek van Common Sense Media, ..., besteden tieners uit armere milieus per dag gemiddeld 8 uur en 7 minuten aan beeldschermvermaak, tegen 5 uur en 42 minuten voor leeftijdgenoten uit rijkere milieus.

In twee studies waarbij ook de etnische achtergrond werd meegenomen, bleek het beeldschermgebruik bij blanke kinderen beduidend lager dan bij kinderen uit Afro-Amerikaanse en latino gezinnen.

De psycholoog Richard Freed schreef een boek over de risico's van beeldschermgebruik voor kinderen en hoe je hen weer in contact kunt brengen met de echte wereld. Hij verdeelt zijn tijd tussen lezingen voor volle zalen in Silicon Valley en zijn praktijk met minder bemiddelde gezinnen in San Francisco. Bij die laatste is hij vaak de eerste van wie ouders horen dat beperking van het beeldschermgebruik de concentratie- en gedragsproblemen van hun kind kan helpen verminderen.

...

'VAARDIGHEDEN VOOR DE TOEKOMST'

Al krijgen de werknemers in deze sector steeds meer bedenkingen, de markt voor beeldschermtoepassingen voor kinderen groeit intussen als kool.

Apple en Google proberen om het hardst hun producten aan scholen te slijten en leerlingen zo jong mogelijk aan zich te binden, als ze merkentrouw beginnen te worden.

Google heeft onderzoeksresultaten gepubliceerd van zijn project in het schooldistrict Hoover City in Alaska. Daar wil Google de leerlingen naar eigen zeggen 'vaardigheden voor de toekomst' bijbrengen. Chromebooks en Google-tools hebben volgens het bedrijf levens veranderd: 'De leiding van het schooldistrict wil de leerlingen opleiden voor succes door ze de vaardigheden, kennis en gedragingen bij te brengen die ze nodig hebben om verantwoordelijke burgers in de wereldgemeenschap te worden'.

Maar volgens Richard Freed wordt bij kinderen uit armere milieus te snel naar deze technologische middelen gegrepen. Hij constateert die kloof iedere dag opnieuw in zijn werk met aan technologie verslaafde kinderen van ouders met lagere inkomens. 'Veel kinderen in Antioch (een arme gemeente die zwaar werd getroffen door de huizen crisis) zitten op scholen die geen geld hebben voor naschoolse activiteiten', zegt hij, 'en kinderoppas kunnen hun ouders niet betalen.'

De kenniskloof over de gevaren van de nieuwe technologie is volgens hem enorm. Met tweehonderd andere psychologen heeft hij een open brief ondertekend waarin ze hun beroepsvereniging oproepen tot het veroordelen van de medewerking van psychologen aan persuasive design in apps gericht op kinderen. 'Zodra die technologie eenmaal grip op een kind heeft, wordt het heel moeilijk het daar nog van te bevrijden', zegt Freed

4. HET KALMERENDE EFFECT VAN DE NATUUR OP DE GEZONDHEID

Luhram 26-03-2018

De natuur heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het leven van mensen, zowel in positieve als in negatieve zin. Naarmate de mensheid zich ontwikkelde en er steeds meer kennis werd opgedaan over het effect van de natuur op de mens is dit toegepast op de gezondheidszorg.

In de Middeleeuwen wordt de kracht van de natuur voor het eerst toegepast op de gezondheidszorg. Kloosters, die toen een belangrijke rol hadden in de gezondheidszorg, legden tuinen aan die meditatieve en herstellende doeleinden hadden. Deze tuinen waren bedoeld om zieken te helpen hun pijn te vergeten door op te gaan in de pracht die de natuur te bieden heeft.

In de Renaissance zoeken rijken steeds meer de buitenwereld op en buitenverblijven worden populair. Het liefst op rustgevende plekken, zoals aan de oever van een rustige rivier of in de buurt van de kust. De natuur wordt steeds meer gezien als een plek van vermaak en genot. Als de medische wetenschap zijn intrede doet, tijdens de Romantiek, wordt het belang van de natuur steeds belangrijker in de gezondheidszorg. Men realiseert zich dat schone lucht verschillende ziektes kan voorkomen. Ziekenhuizen krijgen als reactie hierop meer ventilatiemogelijkheden en worden omgeven door paviljoens. Ook komen er in steden steeds meer parken om een plek te creëren waar men kan genieten van de natuur.

Als de technologie in de medische wereld toeneemt in de twintigste eeuw verdwijnt de natuur meer naar de achtergrond. Het gaat dan vooral om efficiënte oplossingen en ziekenhuizen worden gebouwd op plekken die goed bereikbaar zijn. Een natuurlijke ligging wordt minder belangrijk. Wel komen er steeds meer stichtingen en verenigingen die pleiten voor behoud en erkenning van natuurlijke gebieden. Zij staan voor het belang van de natuur. Ook pleiten zij voor het ontdekken en observeren van de natuur om hier lering uit te halen.

Het kalmerende effect van de natuur

De wetenschap in de medische wereld is tot de conclusie gekomen dat de natuur verschillende positieve effecten heeft op de mens. In perioden van stress is het beter om een natuurlijke omgeving op te zoeken dan een stedelijke. Het is aangetoond dat iemand sneller herstelt van stress in een natuurlijke omgeving. Dit komt door het genieten van het uitzicht dat negatieve gedachten blokkeert, maar kan ook komen doordat de natuurlijke omgeving aanzet tot activiteiten die een positieve invloed hebben op de gezondheid. Voorbeelden van activiteiten zijn een wandeling- of fietstocht. Niet enkel heeft bewegen een positieve invloed op zowel de fysieke als de mentale gezondheid, maar men blijft ook langer in de natuurlijke omgeving.

Meer dan stress verminderen

Niet enkel stress kan worden verholpen of voorkomen door de natuur op te zoeken. Het kan ook bijdragen aan persoonlijke groei en zorgen voor bijvoorbeeld meer zelfvertrouwen. Door (lichte) gevaren te overwinnen in de natuur kan het zelfvertrouwen een boost krijgen. Een voorbeeld hiervan is een kanotocht met verschillende stroomversnellingen. Aan het eind hiervan is de natuur 'overwonnen' en dit kan zorgen voor een voldaan en sterk gevoel.

De natuur opzoeken

De natuur opzoeken kan op verschillende manieren. Het is bijvoorbeeld gebleken dat kijken naar vissen in een aquarium het stressniveau al enorm doet dalen. Deze natuur kan in huis gehaald worden. Ook het kijken naar een schilderij of andere afbeelding van een natuurlijke omgeving kan het stressniveau al doen dalen en negatieve gedachten blokkeren. Dit zijn laagdrempelige, maar effectieve manieren om stress tegen te gaan.

Een wandel- of fietstocht is al een stap verder om de natuur op te zoeken. De natuur wordt dan ervaren door gebruik te maken van alle zintuigen van de mens. Het rustgevende effect wordt nu versterkt. Het is een actieve manier om de natuur op te zoeken. Hierdoor wordt niet enkel het stressniveau verlaagd, maar heeft deze activiteit ook een positief effect op de fysieke toestand van iemand. Daarnaast kan door de schoonheid van de omgeving inspiratie worden opgedaan wat zorgt voor nieuwe ideeën.

Daarnaast kan de natuur ook worden opgezocht door deze te willen overwinnen. Dit kan op verschillende manieren. Van een kanotocht tot een survivaltocht. Verschillende extreme sporten, zoals bergbeklimmen, zijn manieren om de natuur te overwinnen. Dit draagt bij aan een verlaging van het stressniveau na afloop, maar ook voor het positieve aspect dat het heeft op de fysieke gezondheid. Ook kan de natuur overwinnen bijdragen aan een verhoging van het zelfvertrouwen. Dit kan er weer voor zorgen dat iemand beter in zijn of haar vel zit.

5. VAN PROBLEEM NAAR KANS: MIGRATIE IN TIJDEN VAN KLIMAATVERANDERING Arthur Wyns - 23 mei 2018

Wat hebben vlucht en migratie te maken met natuurrampen en klimaatverandering? Hier drie veel voorkomende misvattingen en een fris perspectief om het onderwerp 'klimaatmigratie' te kaderen.

Misverstand 1: "Klimaatverandering leidt tot steeds meer natuurrampen, en deze rampen vormen de hoofdoorzaak van klimaatmigratie."

Juist, door de mens veroorzaakte klimatologische veranderingen leiden tot een hogere frequentie en intensiteit van orkanen, overstromingen en ook droogtes. Een zware tropische storm kan de dood van veel mensen veroorzaken, infrastructuur en eigendom vernietigen, en uiteindelijk leiden tot de evacuatie of gedwongen vertrek van tienduizenden mensen. In 2016 werden zo ongeveer 23,5 miljoen mensen ontheemd door natuurrampen.

Het is echter belangrijk om een onderscheid te maken tussen tijdelijke verplaatsing en permanente migratie. Na een natuurramp als een orkaan of overstroming kunnen mensen in de meeste gevallen terugkeren en opnieuw opbouwen wat is vernietigd. Dit is echter niet vanzelfsprekend en soms blijft er helemaal niets over om opnieuw op te bouwen: zo verloor de eilandengroep Fiji na het afgelopen orkaanseizoen haast 50% van zijn Binnenlands Nationaal Product omwille van opgelopen schade.

Nog veel verwoestender dan plotse natuurrampen, echter, zijn de trage veranderingen die plaatsgrijpen omwille van een veranderend klimaat: woestijnvorming, bodemdegradatie, een stijgende zeespiegel, alle dragen bij aan voedselschaarste, het verlies van levensonderhoud en sociale druk. Deze zogeten slow-onset events dwingen mensen om hun traditionele levensstijl op te geven en op zoek te gaan naar een 'betere plaats'. Maar zelfs in dat geval zijn een gedegradeerd milieu en natuurrampen vaak slechts een bijkomende factor, en niet de enige oorzaak van migratie. Factoren die dikwijls een duidelijkere doorslag hebben op migratie zijn: chronische armoede, conflict om land, beperkte lokale werkgelegenheid en het gebrek aan steun van de overheid in de regio van herkomst. De aantrekkingskracht van een belofte op goede werk-, onderwijs-, en levensomstandigheden in andere gebieden of landen draagt ook bij aan de beslissing om al dan niet te migreren.

Misverstand 2: "Europa zal overspoeld worden door klimaatvluchtelingen."

Neen, op dit moment komen er geen honderdduizenden 'klimaatvluchtelingen' naar Europa en dit is zelfs in de nabije toekomst niet voorzien. ... Hoewel miljoenen mensen wel degelijk reeds nu al getroffen worden door een veranderend klimaat, kiest het merendeel om in hun geboortestreek te blijven en zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden. Dit betekent dikwijls een toename in ongelijkheid, meer honger en minder lokaal werk.

Wanneer de omstandigheden het echter niet langer toelaten om een leven op te bouwen in een bepaalde streek, verhuizen velen dikwijls naar de grotere steden in hun thuisland. Daar kunnen ze dikwijls terecht bij vrienden of familie. Slechts een kleine fractie van mensen die migreren,

kiest ervoor om hun thuisland te verlaten over de grenzen heen, en van deze kleine groep gaat 90% van migranten op zoek naar een nieuw leven in de buurlanden. De lange weg naar Europa is simpelweg te duur voor diegenen die het hardst worden getroffen door klimaatverandering: lokale boeren in Afrika en Azië.

Misverstand 3: "Zij die ontheemd zijn door de klimaatverandering zijn de meest kwetsbare bevolkingsgroep."

Niet alle mensen in een regio lopen evenveel risico ten gevolge van klimaatverandering. Van belang hier is niet enkel hoe extreme gebeurtenissen en veranderingen in het klimaat een effect hebben op een regio, maar ook wie door deze veranderingen wordt getroffen. ...

Zowel zich aanpassen aan klimaatverandering als klimaatmigratie zijn in de eerste plaats sociale fenomenen. Studies in het noorden van Bangladesh toonden bv. aan dat rijkere dorpelingen niet hoefden te migreren in jaren van droogte of overstromingen. De welgestelden zijn in staat hun mislukte oogsten te compenseren met andere inkomsten en besparingen. De 'middenklasse' heeft het al wat moeilijker in tijden van schaarste, en dikwijls worden individuele gezinsleden naar naburige steden of regio's gestuurd waar betere mogelijkheden zijn. Het daar vergaarde inkomen kan dan worden gebruikt om opgelopen schade te herstellen en het gezin te onderhouden.

De armste laag van de bevolking is niet langer in staat om te migreren naar een nieuwe regio. Ze beschikken over onvoldoende middelen of een te zwakke gezondheid om de reis te ondernemen, en worden wel eens de "gevangen bevolkingsgroep" genoemd.

Migratie als kans en adaptatiemethode

Klimaatverandering is dus zeker geen alleenstaande factor die leidt tot de verplaatsing van honderdduizenden mensen, en daarbij is Europa zeker niet de hoofdbestemming voor mensen die migreren. ...

Voor zover mensenrechten en waardigheid worden gerespecteerd en werknemers worden beschermd tegen uitbating, opent migratie nieuwe en vaak betere levensperspectieven voor veel mensen, en leidt het tot nieuwe ervaringen, nieuwe kennis en nieuw kapitaal. ...

In dit relatief nieuwe perspectief wordt migratie niet langer als een probleem beschouwd, maar als een kans om beter om te gaan met de uitdagingen van klimaatverandering.